

۲۰۱۷/۰۸/۱۷

محمد ایاز نوري آزادي

د امانی استقلال ۹۸ کلیزی ته په ارادت کبني

د تاریخي افغانستان د استقلال سروال اعليحضرت امير امان الله خان د ټول افغان ملت له خوا ملقب په غازي

په دې توگه د زره رابنکوونکی عکس، چې د مشر غازي په لاسلیک، نېټه او محل هم مزین دئ، د هغه د اروپايي سفر په ترڅ کبني د انگلستان هېواد پلازمیني لندن کبني ۹۲۸ز کال اخستل شوی دئ.

***

په دې توگه د گران تاریخي هېواد افغانستان د سیاسي خپلواکي د حصول د اته نیویمي کلیزی (د زمري اسد د میاشتي ۲۸، ۱۲۹۸ل کال - زمري اسد ۲۸، ۱۳۹۶ل کال) په درانه او ویاړمن مناسبت تاسو هر عزیز وطنوال ته، هر چپرې چې یاست، مبارکي وایم. د استقلال د معرکي سروال اعليحضرت غازي امير امان الله خان او ورسره د رښتینو یارانو یې څه شهیدان او څه غازیانو ارواح گاني خوشاله غواړم. (آمین)

ستر افغاني متفکر سید جمال الدین وایي: «آزادي اخستل کبزي، ورکول کبزي نه». آزادي د انسان فردي حق او ضرورت دئ. اما د خلقت په حکمت او آزمایش کبني په انسان کبني حرص او ځان غوښتنه او حسد هم نصب شوي دي، لکن شرط دغه دئ، چې دا ناروا خصایص به هر انسان رانیسي او تر کنترول لاندې به یې ساتي او دا ممکنه چاره ده، خو که څوک په یوه پاک عزم ورته اراده وکړي. د افغانستان په خوی او خصلت آزادي پال ملت په یوه اتفاق د هغه وخت غاصب او مکار نیواک انگرېز څخه دا خپلواکي د خپل عظیم قائد امان الله خان تر مشرۍ لاندې د خپل سر په ورکولو تر لاسه کړله. نن، چې زه لیکونکی د دغه کرښو، لکه یو پردېس افغان دغه ویاړمنه ملي

د پاڼو شمېره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په خیر و لولئ

تاریخی پېښه یادوم، خبرونه د گران هیواد د دننه څخه داسی دي، چې سره له دې، چې هلته یوه تحمیلی وسله واله جگړه هم روانه ده، بهرنی پوځي عسکر هم د ناټو د جنګي سازمان په لیک کېښی شتون لري، لاکن افغان ولس پخپله خوښه د امانی استقلال یاد او درنښت ته پراخ ښکلي او درانه ترتیبات نیولي دي. زموږ د دغه عظیم شخصیت او افغانی حقیقت د نوم د بیخي ورکولو لپاره بالخصوص نادري ظالم خاندان پخپله نیمه پېری کرغېرنه ملي ضد واکمنی کېښی اعظمی کوشښ او زیار اوباسه، چې د غازي امان الله خان گران او ویاړمن نوم د ولس له دماغ څخه وباسي. د استقلال د کالیزی نېټه یې د سبوتاژ په خاطر لومړی په شپږم د جوزا او بیا د سنبلې په لومړی لمانځله، د آزادي محصل فقط اعلیحضرت محمد نادر خان معرفي کېدلو او احدی من الناس نشو ویلای، چې ای انگرېز راوریه خاندانه! د استقلال محصل غازي امان الله خان وه او ده او تاسو یې عسکران واست...؟! لاکن حقیقت بلاخره خپل ځای ونیو او د تاریخ تور مخي د خاندان غرو له ځان سره گورونو ته یوړله. ویاړ دې وي په داسی یو مقاوم او متعهد ژوندي ملت باندی... منفي یو شمېر خرڅ شوي او خاین افراد او بانډونه...!

سرکال د استقلال د ۹۸ کلیزی په یاد غواړم، د مشر غازي امیر امان الله خان (رح) د اروپائی رسمی سفر په موقع د انگلستان په هیواد کېښی د هغه وخت د برتانوي هندوستان د سند د ایالت د یوه کارگر د خلوص نه ډک مینه ناک پیغام د خپلو نورو ملگرو په استازیتوب، چې په ترڅ کېښی یې افغان مستقل پاچا ته د انگرېزي دولت منافقت هم د اخطار او وړاند ویني په بڼه ورپه گوته کوي، تقدیم کړی، ستاسو درانه حضور ته مخته کرم او بلاخره د افغانستان ملت او نړیوالو ولیدل، چې چالباز په ظاهر یو او په باطن بل انگلیسي استعمار په کوم مهارت د داسی عظیم او شرافتمند زعیم پر ځای لومړی بی سواده غل حبیب الله خان سقاو زوی او بیا د نقشي سره سم خپل بل مزدور درواغجن نادر خان پر افغان ولس وتپل.

گرانه لوستونکیه، دا لاندې لیکنه په ښه غور سره، جمله، جمله په غور سره ولوله او لازم عبرت ورته واخله.

عیناً د کتاب څخه متن په دري ژبه

د کتاب نوم:

«برگ سبز تازه از تاریخ معاصر کشور»، گزارش سفر اعلیحضرت امان الله خان به اروپا و مقایسه شاه امان الله با حکمفرمایان خلفش، ترجمه و نگارش از سید عزیز الله مرموز (لندن)، ۱۴۴ - ۱۴۶ مخونه

یادونه: په دې وسیله همدلته محترم وطنوال مي افغان لیکوال او د تاریخ څېړنوال امانی سید عزیز الله خان صاحب ته، چې پخپل زیار یې دا کتاب ژباړلی او خپله د خلوص نه ډکه وطنپاله تبصره یې هم پرې لیکلې ده، عرض د مبارکي او د لوی دنیوي او اخروي اجر استدعا کوم.

***

خدمت اعلیحضرت غازي مشرق یک عرضداشت اهم

اوایل اپریل، وقتی اعلیحضرت از سیر و معاینات و مشاهدات قسمت های دور دست فارغ گردیده و اراده برگشت به لندن داشتند یک کارگر سندی به نمایندگی همدریفان خود یک اهم عرض به پیشگاه اعلیحضرت شاه افغانستان ارایه کرد که از جانب طبقه مزدور نیز نمایندگی میکرد - که عرضداشت آنها حتی الوسع لفظ به لفظ ترجمه و تقدیم است.

بحضور اعلیحضرت هزمجستی غازی امان الله خان تاجدار افغانستان

حضور والا! ما این عرض خود را بحضور پادشاه آن قوم پیشکش میداریم که جد و جهد مجاهدانه برای حصول آزادی شان اظهر من الشمس است. ما جد و جهد ملت افغان را به نظر عزت نگاه میکنیم.

حضور اقدس! ما سال ۱۹۱۹ را خوب به یاد داریم، شما در یک خطابه تان فرمودید که: «من بجای زیر حمایت آمدن بریتانیا، خود کشی و مرگ را ترجیح میدهم». و شما باین عهد تان سوگند خورده بودید، و واقعاً که ارشاد شما سزاوار تعظیم است. و هیچ شخص اینرا اظهار کرده نمیتواند که شما در قول و قرار تان از نا استواری و کوتاهی کار گرفته باشید.

حضور والا! بر ما این معلوم گردید و خوشی دست داد که شما در کشور تان رسم غلامی را شکستید و از اینکه حقوق و مساوات را تأمین نموده اید، افکار و اندیشه روشن شما را به ثبوت میرساند. ما شنیده ایم که شما در کشور تان به تاسیس یونیورستی اقدامات موثر نموده و برای دختر ها مکاتب مفتوح شده و شفاخانه ها گسترش یافته، دارالمساکین باز و بکار افتاده و در راه صنعت و حرفت و ترقی و ترویج آن مساعی جریان دارد، و این همه دستاورد ها مایه مسرت ماست.

اعلیحضرتا! ما میخوایم یک واقعیت را بطور واضح به عرض برسانیم. از اینکه در بریتانیا استقبال شاندار از شما جریان دارد، و از شما با حرمت و جدیت دعوت بعمل میاید، یک رخ تصویر است، اگر شما از (گلید هال) اندکی

بیرون شده اوضاع را به غور بنگرید، یک رخ دیگر از تصویر بنظر تان مجسم خواهد شد. پیرامون گلید هال چنان افلاس و تباه حالی المناک در انتظار نگاهای شما قرار دارد که از دیدن آن حیران خواهید شد. ما باید صاف و پوست کنده بعرض برسانیم که آن اشخاص و افراد که شما را استقبال شاهانه کرده با اعزاز و شان و شوکت بشما مجالس دعوت میاراند، مسول بریادی و تباه کاری کشور تان نیز خواهند بود.

حضور والا! اجازه بدهید بعرض برسانم، بدون شک درین شب و روز شما مهمان جلیل القدر برتانیاستید، و در راه استقبال و خیر مقدم شما پول گزاف به مصرف میرسانند، لیکن شاید شما باین حقیقت آگاهی خواهید داشت که به ارتباط آزادی افغانستان، بریتانیا تا چه حد عقده به دل مانده است؟! واقعات و حوادثی که در سال ۱۹۱۹ رخ داد حاجت به وضاحت ندارد.

اعلیحضرتا! هنگامیکه شما در لندن نزول اجلال فرمودید، ما نهایت احساس مسرت کردیم و ما ذات گرامی شما را ارج میگذاریم و با شما انس و محبت داریم و درین هیچ شک نیست که در شرق شما یک شخصیت مدبر و عظیم القدر شناخته شده اید، و یک تاجدار مساوات پسند و حامی و مددگار غربا هستید، و برای ما جای مباهات است. لیکن ما میخواهیم بگوئیم که شما در حال مهمان شهنشاهی سرمایه داری غاصبان میباشید که قوای جنگی هوایی شان در کشور های آزادیخواه بمباران و آتش سوزی دارند. مثلی که این وضع ناگوار در مصر عمل شده و شما مهمان آن سیاستمداران مکار هستید که در حال در هند کرور ها هندو و مسلمان را زیر یوغ غلامی قرار داده و برای ادامه آن سعی و کوشش دارد.

با نمایندگی و ترجمانی توام با جذبات از طرف مزدور های بینوا از شما تقاضا داریم که زیر تأثیر این لیدر های مکار نه آئید. ما بکلی راست به شما عرض میرسانیم که اینها محض بخاطر اغراض سیاسی نهفته خود بشما خوشامد میکنند، که به یقین ظاهر و باطن شان بسیار تفاوت دارد، باین واقعیت اندک شک نیست، که این همه خوشامد کننده ها و متملقین کنونی به نفع نظام شاهی خود برای معدوم ساختن و برداشتن آزادی افغانستان کوشش و مساعی خواهند کرد.

***

کارگر سندی مقیم لندن
نقل از همدرد می ۱۹۲۸

پای